

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera a soudkyň Veroniky Juříčkové a Jiřiny Chmelové v právní věci žalobce: **Bc. J. K.**, zastoupeného Mgr. Petrem Letovancem, advokátem, sídlem Lidická 544, Třinec, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 25. 7. 2023, č. j. MPSV-2023/157517-923, č. j. MPSV-2023/157519-923, č. j. MPSV-2023/157520-923 a č. j. MPSV-2023/157521-923, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 3. 2024, č. j. 17 Ad 22/2023-64,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce advokátovi Mgr. Petru Letovanci **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 1 300 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Žalobce se žalobou domáhal zrušení čtyř rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 7. 2023:

- 1) rozhodnutí č. j. MPSV-2023/157517-923, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky ze dne 30. 5. 2023, č. j. 214319/23/FM, jímž

mu byla přiznána dávka státní sociální podpory příspěvek na bydlení ve výši 2 236 Kč měsíčně od 1. 7. 2021 do 30. 9. 2021,

- 2) rozhodnutí č. j. MPSV-2023/157519-923, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky ze dne 31. 5. 2023, č. j. 216053/23/FM, jímž mu byla snížena dávka státní sociální podpory příspěvek na bydlení z 2 236 Kč na 1 842 Kč měsíčně od 1. 10. 2021 do 31. 12. 2021,
- 3) rozhodnutí č. j. MPSV-2020/157520-923, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky ze dne 31. 5. 2023, č. j. 217732/23/FM, jímž mu byla zvýšena dávka státní sociální podpory příspěvek na bydlení z 1 842 Kč na 2 320 Kč měsíčně od 1. 1. 2022 do 31. 3. 2022, a
- 4) rozhodnutí č. j. MPSV-2020/157521-923, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky ze dne 31. 5. 2023, č. j. 217783/23/FM, jímž mu byla zvýšena dávka státní sociální podpory příspěvek na bydlení z 2 320 Kč na 2 366 Kč měsíčně od 1. 4. 2022 do 30. 6. 2022.

[2] Proti rozhodnutím brojil žalobce žalobou, v níž namítal, že kompenzační bonusy, které mu byly v roce 2020 vyplaceny podle zákona č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, a zákona č. 461/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti se zákazem nebo omezením podnikatelské činnosti v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2 (dále společně též „zákony o kompenzačním bonusu“) nelze považovat za příjem, a nelze je tak zohlednit při posouzení nároku na příspěvek na bydlení dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Dále žalobce namítal, že kompenzační bonus se netýkal rozhodného období; kompenzační bonus vyplacený ve 2. čtvrtletí 2020 by ovlivňoval pouze výši příspěvku ve 3. čtvrtletí 2020, v té době ale žalobce příspěvek nepobíral. Správní orgány mohly dle žalobce kompenzační bonusy započítat jedině postupem dle § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře.

[3] Krajský soud především zdůraznil, že podle výslovné zákonné úpravy je nutné kompenzační bonus při posouzení nároku na dávku, resp. při stanovení její výše, zohlednit jako příjem. Výklad žalovaného, že došlo k navýšení rozhodného příjmu žalobce v důsledku vyplacení kompenzačního bonusu, koresponduje se zněním zákona i s jeho účelem (pomoc samostatně výdělečným osobám, u nichž došlo k výpadku příjmů v důsledku zavedených krizových opatření). Skutečnost, že zákony o kompenzačním bonusu tento bonus z důvodu procesního režimu správy považují za vratku daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (§ 6 odst. 2 zákona č. 159/2020 Sb., resp. dle § 11 odst. 2 zákona č. 461/2020 Sb.), na tom nic nemění.

[4] Důvodnou neshledal krajský soud ani námitku týkající se rozhodného období. Krajský soud zdůraznil, že rozhodné období je stanoveno zákonem, přičemž určení podmínek, při jejichž splnění mohou osoby z podpory státu benefitovat, je úkolem moci zákonodárné, nikoli soudní. Dále krajský soud zdůraznil, že zákon výslovně stanovuje pravidlo, podle něž se příjem ze samostatně výdělečné činnosti započítává do rozhodného příjmu za každý měsíc ve výši jedné dvanáctiny příjmů uvedených v daňovém přiznání (za kalendářní rok, který bezprostředně předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá počátek období od 1. července do 30. června následujícího kalendářního roku).

pokračování

[5] Kompenzační bonus je optikou daňových zákonů daňovým bonusem, a v daňovém přiznání se tedy neuvádí. Krajský soud však nepřistoupil na argumentaci žalobce, že kompenzační bonus měl být započten jako jeden celek v kalendářním čtvrtletí, kdy byl vyplacen. Takový postup by neodpovídal charakteru kompenzačního bonusu, který se vyplácí zpětně za určité období a kompenzuje výpadek příjmu (dle zákona č. 159/2020 Sb. se jedná o bonusové období od 12. března do 30. dubna 2020 a dle zákona č. 461/2020 Sb. o období od 1. května do 8. června 2020 a od 5. října do 4. listopadu 2020).

[6] Krajský soud uzavřel, že žalovaný postupoval správně, když pro účely sociálních dávek příjem ve formě kompenzačního bonusu u žalobce jako osoby samostatně výdělečně činné zohlednil jako započitatelný příjem v rozhodném období navazujících kalendářních čtvrtletí, a to mechanismem dle § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře. V případě žalobce se jedná o osobu samostatně výdělečně činnou, která dosáhla v roce 2020 příjmu ve formě daňového bonusu, jenž se sice v daňovém přiznání neuvádí, je však na něj nutno nazírat jako na započitatelný příjem osoby samostatně výdělečně činné, a takto jej započíst do příjmů žalobce v rozhodném období ve výši jedné dvanáctiny měsíčně ze započitatelných příjmů dosažených v roce 2020.

[7] Z výše uvedených důvodů krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

II. Kasační stížnost

[8] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost, v níž namítal nesprávné posouzení právní otázky soudem.

[9] Stěžovatel namítal, že krajský soud nesprávně posoudil rozhodné období, ze kterého se vychází při posouzení nároku na dávku. Pro to, aby bylo možné započíst jednu dvanáctinu příjmu z předchozího kalendářního roku do každého měsíce rozhodného příjmu, je podle § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře potřeba, aby tento příjem byl uveden v daňovém přiznání. Stěžovatelovo daňové přiznání za rok 2020 však nevykazuje žádný příjem a kompenzační bonus v daňovém přiznání uveden není. Uplatněný postup zápočtu kompenzačního bonusu je nepřípustný. Dle stěžovatele je jediným přípustným způsobem výpočtu výše příspěvku na bydlení postup dle § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře, vycházející pouze z příjmů za předchozí čtvrtletí.

[10] Stěžovatel z uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, případně aby zrušil i rozhodnutí správních orgánů.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[12] Poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále též „s. ř. s.“), a dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

[13] Podle § 3a odst. 2 zákona č. 159/2020 Sb. je *kompenzační bonus* *započitatelným příjmem pro stanovení nároku na dávky vyplácené podle zákona upravujícího pomoc v hmotné nouzi a zákona upravujícího státní sociální podporu*. Totéž platí podle § 8 odst. 3 zákona č. 461/2020 Sb.

[14] Podle § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře, *rozhodným obdobím, za které se zjišťuje rozhodný příjem, je u příspěvku na bydlení (...) období kalendářního čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na výplatu dávky prokazuje, popřípadě nárok na dávku uplatňuje*.

[15] Dle § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře, *vykonává-li osoba podle svého prohlášení v rozhodném období samostatnou výdělečnou činnost, započítává se jí jako příjem z této činnosti do rozhodného příjmu za každý měsíc jedna dvanáctina příjmů uvedených v daňovém priznání za kalendářní rok, který bezprostředně předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá počátek období od 1. července do 30. června následujícího kalendářního roku, a to bez ohledu na to, kolik měsíců osoba ve zdaňovacím období samostatnou výdělečnou činnost vykonávala a zda tato činnost byla ve zdaňovacím období vykonávána jako činnost hlavní či vedlejší*.

[16] Stěžovatel namítal, že kompenzační bonusy nemohly být započítány dle § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře, neboť nebyly uvedeny v daňovém priznání stěžovatele.

[17] Krajský soud správně akcentoval, že kompenzační bonusy jsou podle zákona započitatelným příjmem pro stanovení nároku na dávky vyplácené podle zákona upravujícího státní sociální podporu. Citovaná ustanovení zákonů o kompenzačních bonusech tak nepřímou novelizovala § 5 zákona o státní sociální podpoře, který vypočítává, co se považuje za příjem pro účely stanovení rozhodného příjmu. Kompenzační bonusy tedy pro účely příspěvku na bydlení, který je dávkou státní sociální podpory (§ 2 písm. a) č. 2 a § 24 a násl. zákona o státní sociální podpoře], mají být započítány jako příjem rozhodný pro priznání dávky. V tomto ohledu je úprava explicitní a jasná.

[18] Ustanovení § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře vymezuje rozhodné období a § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře upravuje postup pro výpočet příjmu pro případ, že žadatel dle svého prohlášení vykonával v rozhodném období samostatnou výdělečnou činnost. V projednávaném případě stěžovatel nerozporuje, že v rozhodném období vykonával samostatnou výdělečnou činnost.

[19] Rozporoval však aplikaci § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře z toho důvodu, že kompenzační bonus nebyl příjmem uvedeným v daňovém priznání stěžovatele.

[20] Nejvyšší správní soud však souhlasí s výkladem správních orgánů a krajského soudu.

[21] Stěžovateli je třeba dát za pravdu pouze v tom ohledu, že kompenzační bonus se jakožto příjem ve formě daňového bonusu [§ 1 a § 6 odst. 2 zákona č. 159/2020 Sb., § 1 odst. 1 a § 11 odst. 2 zákona č. 461/2020 Sb., § 4 odst. 1 písm. z) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění účinném do 31. 12. 2023] do daňového priznání neuvádí.

[22] Krajský soud však správně akcentoval účel kompenzačních bonusů. Ten spočíval v určité kompenzaci výpadku příjmů osob samostatně výdělečně činných, a to specificky příjmů z této jejich samostatné výdělečné činnosti (§ 1 až 3 zákona č. 159/2020 Sb. a § 1 odst. 1 a § 6 odst. 1 zákona č. 461/2020 Sb.), přičemž kompenzační bonusy byly vypláceny zpětně za stanovená období (dle zákona č. 159/2020 Sb. se jednalo o období od 12. 3. do

pokračování

30. 4. 2020 a dle zákona č. 461/2020 Sb. o období od 1. 5. do 8. 6. 2020 a od 5. 10. do 4. 11. 2020).

[23] Na požadavek stěžovatele, aby byl aplikován výhradně § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře, vycházející pouze z příjmů za předchozí čtvrtletí, nelze přistoupit. Ustanovení § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře, které vymezuje rozhodné období, totiž nelze vykládat izolovaně bez vztahu k § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře, který upravuje postup pro výpočet příjmu pro případ, že žadatel vykonával dle svého prohlášení v rozhodném období samostatnou výdělečnou činnost, jak tomu bylo i v případě stěžovatele. Ustanovení § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře tak v případě, že žadatel o dávku státní sociální podpory vykonával v rozhodném období samostatnou výdělečnou činnost, nelze při rozhodování o nároku na dávku opomenout, jak to požaduje stěžovatel.

[24] Nejvyšší správní soud znovu v této souvislosti zdůrazňuje, že pozdější speciální zákony výslovně stanovují, že kompenzační bonusy jsou započitatelným příjmem pro stanovení nároku na dávky vyplácené podle zákona upravujícího státní sociální podporu. Tuto úpravu kompenzačních bonusů a nakládání s nimi je třeba vnímat jako nepřímou novelizaci úpravy obsažené v zákoně o státní sociální podpoře. Vzhledem k tomu, že kompenzační bonus má nahradit výpadek příjmů ze samostatné výdělečné činnosti způsobený omezeními či zákazem této činnosti, je třeba s bonusem zacházet jako se započitatelným příjmem osoby samostatně výdělečně činné pocházejícím právě z této činnosti.

[25] Krajský soud obsáhle vysvětlil logiku úpravy § 6 písm. a) a § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře a kontext zákonného označení kompenzačního bonusu jako vratky daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (§ 6 odst. 2 zákona č. 159/2020 Sb. a § 11 odst. 2 zákona č. 461/2020 Sb.). Toto označení má rozpočtové konotace a je podstatné z hlediska daňové správy. Ani to však nemění nic na skutečnosti, že kompenzační bonusy byly vypláceny osobám samostatně výdělečně činným jako náhrada za výpadek příjmů těchto osob způsobený omezeními či zákazem jejich podnikatelské činnosti.

[26] Nejvyšší správní soud shrnuje, že kompenzační bonus je podle zákona pro účely dávek ze systému státní sociální podpory započitatelným příjmem, při rozhodování o nároku na dávku státní sociální podpory, zde konkrétně příspěvku na bydlení je tedy třeba kompenzační bonus jako započitatelný příjem zohlednit, a to stejným způsobem jako příjmy ze samostatné výdělečné činnosti, jejichž je náhradou. Vzhledem k tomu, že stěžovatel v rozhodném období dle § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře vykonával samostatnou výdělečnou činnost, byl správný postup správních orgánů, které do rozhodného příjmu stěžovatele postupem dle § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře započítaly jako příjem za každý měsíc jednu dvanáctinu částky odpovídající vypláceným kompenzačním bonusům. Krajský soud nepochybil, když tento postup správních orgánů aproboval.

IV. Závěr a náklady řízení

[27] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[28] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Žalobce jako stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovaný sice úspěšný byl, žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti mu nevznikly, náhrada nákladů řízení se mu tudíž nepřiznává.

[29] Zástupci stěžovatele ustanovenému krajským soudem Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby – kasační stížnost včetně doplnění [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] ve výši 1 000 Kč [§ 9 odst. 2 a § 7 bod 3 advokátního tarifu], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna ustanoveného advokáta činí částku ve výši 1 300 Kč. Tato částka mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. prosince 2024

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu